

Монтрезоръ, Кепелъ напустналъ Сливенъ и отъ Айвалж Дерепотеглилъ за Котелъ прѣзъ Ичера и Градецъ. Въ Айвалж Дересрѣщналъ 200 камили, които носѣли провизии отъ Кримъ за руската армия въ Сливенъ. Забѣлѣзва, че всичко по пѣтя било добрѣ култивирано, и сравнява единъ отъ околнитѣ върхове, вѣроятно Катъ гово, съ Везувий. Пѣтътъ прѣзъ Джендемъ-Дере му се видѣлъ добрѣ нареденъ, постланъ съ камъни, широкъ и годеиъ за артилерия; най-тѣсната му частъ позволявала да се разминатъ двѣ кола. Както въ Сливенъ, тѣй и по пѣтя отъ Сливенъ за Котелъ, Кепелъ се очудвалъ на военното и революционно настроение у българитѣ. За срѣщнатитѣ българи между Сливенъ и Котелъ той пише, че сж красиви, здравенаци и енергични (a fine, healthy-looking race, and very industrious in their habits). По неговото мнѣние, проходите на Сливенъ и Провадия сж най-главнитѣ въ махмудовото царство (the principal thorough fares), но подобно на генералъ Божуръ, Кепелъ добавя, че тѣ не сж укрѣпени (II, p. 10).

Другъ англичанинъ, Chesney, полковникъ отъ артилерията, воененъ авторитетъ по руско-турскитѣ войни прѣзъ горнитѣ години, подобно на Кепелъ и Божуръ, забѣлѣзва, че втори по важностъ отъ балканскитѣ проходи е тоя отъ Търново за Сливенъ (Selimno) прѣзъ Демиръ-Капия (Demir-Kapu¹). Iron Gates (желѣзнитѣ врата), продължава Чесней, е вжзелъ на нѣколко балкански посоки: една отъ лѣво за Karnobat и Dobral, а друга на дѣсно за Selimno, съ върволица отъ чести и трудни слизания и изкачвания. Послѣдниятъ билъ пѣленъ съ урви и криволения (steep and winding) и довеждалъ пѣтника въ свѣжата атмосфера на Сливенъ—градъ посадеиъ съ памукъ, лозя, маслини (?) и съ богата зеленина, прошарена съ морави (brings the traveller to the fresh climate of Selimno, with its cotton, vines, olives, and rich vegetation interspersed with meadow land²).

Като по-специаленъ трудъ върху положението на окупираниитѣ отъ Дибичовитѣ войски подбалкански градове въ

¹) Изложението на Chesney за Сливенъ се намира още и на нѣмски у Dr Michelson (Das Türkische Reich. Leipzig. 1854).

²) ib. p. 49, 244; s. 83-84, 178, 282.